

سەھرە وەردى

خوسرە و جاف

ئەوسا نەك مالى و ئەحوالى سەرت بىسپاردا بە دۆست و دراوسىيى و ھاوپىي، خۇ باسى دەست لەسەر سەمىل دانان ناكەم، كە بە تۆمارىكى ئىمزاكراوى شەرەف و بەلىن و پىاوتى و وىژدان دەژمىردا... پوژگارىكى سەيرە تىي كەوتووين و سەربورە بەسەر رابردودا دەخوئىن. بەتايىبەت لەم بىست سالى رابوردوویدا زۆر بىروباوەر و نەرىت گالته و لاقرتئ پى دەكرىت و زۆر تۆمارى وىژدانى و ئەخلاقى دپاوه و بەلاوه نراوه، وەك: بەلىن، راستى و قەرار و مەدار و پەيمان و جىگەيان بۆ درۆ و دووروىي و درۆزنى و بى باوەرى و سفتى چۆل كىدوو. نالىم ھەر بە تەواوى ئىمە گشت وانىن، بەلام ئەوانەي پابەندى جوانىيەكانى ژيانن ژمارەيان زۆر كەم بووتەو.

لە زۆر بوادا باوەرى جارنە ماوه و گۆمان جىگەي زۆرى لە دل و دەروون و فكرمدا داگىركىدوو، بەناچارى زۆر لە كاروبارەكانم بۆخۆم دەيكەم، ئەگەر بىمپەپژئ، تومبىلەكەم كەوتبوو چاوقالىچكى و تارىك و پوون، بۆم دەركەوت دىنەمۆكەي لە خۆم ماندوووترە، بە چاكم زانى

بۆخۆم بېبەمە لای کارەبابییەک و بەلایشەوێه پراوەستم، نەک هەر پا هەلخەم چەریکم بۆ بگۆرپیت، لەمیژدا ئەوەیان بەسەردا هینابووم.

شەقامی شیخ عومەری شاری بەغدا بە بیمارستانی ئۆتۆمبیل دانرابوو، ئەوی مۆلگەیی وەستای چاک و ساختەچی بوو... تێم تەقاند بۆ ئەو شەقامە کارەبابییەکم دەناسی زیتەل و چاوساگی کارەبابیاتی ئۆتۆمبیل و بریکیش دز، کابرا بە ئۆتۆمبیلەکەمەوێه پلکا، بەندەیش بەسەر ئەسکەمیلیەکەوێه، بەلایەوێه دانیشتم وەک قوتابییهکی سەهەنە و تەمەل، هەر سەیری کاتژمێرم دەکرد، کە ی زەنگی پشوو لێدات، منیش ناوێهناوێه دەموت چیت کرد، زۆری ماوێه؟

لەوێهلامدا وتی: دینامی خراپە و وایرەکانی خوساوە. دەبی پلاکەکانی دەبلی بگۆرپیت.

ماندوو بووم گومەتە مەخرووتییەکە ی سەهەرەوێهردی لێمەوێه دیاریبوو کەوتمە بیری ژیان و بیروبووچوونی سەهەرەوێهردییەوێه، سەرەنجام خۆم پێ نەگیرا و پوو بە گومەت پۆیشتم بە پیاسە بەرەو گومەتەکە چووم.

کە لێی نزیک بوومەوێه، وەک تەلارسازیک لێی وردبوومەوێه، پوانیم درێژی زەمان دەستی لێ نەوێهشاندووێه و وەک خۆی ماوێهتەوێه، شانازی بە سەدە ی بیستەم دەفرۆشیت، ئەو مەزارە کەوتووێهتە گەرەکی شیخ عومەرەوێه، کە ناسراوێه بە مەزاری شیخ شەهابویدینی ئەبووحەفسی سەهەرەوێهردی، کە لە راستیدا "سورەوێهردییە" برادەرانی عەرەب کردووێهناوێهتە سەهەرەوێهردی.

ئەو يەكك بۈۋە لە سۆفییە بەناوبانگەكانى مەزھەبى شافىئى، مورىدى غەوسى گەيلانى بۈۋە .
بۆخۆشى خاۋەن خاناقا و مورىدگەلى فراۋان بۈۋە .

ئەم زاتە لە سالى 639ك ھاتوۋتە دۇنياۋە، شەسەت و سى وسى سال ژياۋە . مەزارەكەى برىتىيە
لە ژورى مەرقەد و مزگەوتىكى بچكۆلانە، ژورى مەزارەكە چارسوۋچە دىتە چاۋ . دىۋارەكەى بە
ئەستورى يەك مەتر و بىست سانتىمەترە، ئەو ژورە دوو دەرگەى ھەيە، دەرگەيەكى سەرەكى و
دەرگەيەكەش پۈۋ بە ناۋى مزگەوتەكە . بولندى دىۋارى مەزارەكە 6،50مەترە . ساف و بىگرىيە،
لە دۋاى ئەو بولندىيە چارگۆشەكە دەبىتە ھەشت گۆشە، ھەشت گۆشەكەش دەبىتە بازنە و تا
بەرز دەبىتەۋە لەناۋە بازنەكە تەنگتر و تەنگتر دەبىتەۋە، سەرچەم دوانزە بازنەى بەسەر يەكەۋە،
ئەۋى سەرۋە لە ھى خوارەۋە تەنگترە . بەو شىۋەيە مەخرووتىكى رازاۋەى موقەپنەسیدار بەسەر
مەزارەكەۋەيە، لە دەرۋە مەخرووتەكە لەبنەۋە تا پۆپە پانزە بازنەيە . پۈۋن نەبۈۋەتە ئاخۆ
مەزارەكە لە چ سەردەمىكدا دروست كراۋە .

دۋاى دىتنى ئەو مەزارە كەۋتمە بىرکردنەۋە، وردبۈۋنەۋە، پشكىنى دۈوبارەى ئەو جۆرە ساختمانە،
بۆم دەرکەوت لە دۆلى دوو پۈۋباردا لەۋ بابەتە ساختمانە مەخرووتىيەى لە زۆر شار و جىگەى داىە،
لە بارى ميعمارىيەۋە يەك بنەمالەى تەلارسازىن .

1- گومەتى مەزارى ئىمام محەمەد بەدرى لە شارى دۆر .

2- گومەتى مەزارى زموردخانم لە بەغدا .

3- گومەتى مەزارى ئىمام عەبدولرەحمان لە مووسل .

4- گومەتی مەزاری حەسەن بەسپری لە بەسپرە .

5- گومەتی مەزاری شەمس لە حیلە .

6- گومەتی مەزاری ئیمام باقر لە داقوق .

7- گومەتی مەزاری ئیمام عەونەدین لە مووسڵ .

8- گومەتی مەزاری ئەلخزەر لە کوبەیسە .

9- گومەتی مەزاری شیخولحەدید لە حەدیسە .

10- گومەتی مەزاری شیخ نەجمەدین لە حەدیسە .

11- گومەتی مەزاری ئیمام باهر لە مووسڵ .

12- گومەتی مەزاری زولکەفل لە ناوچەی خاپوور .

13- گومەتی مەزاری یونس پەیامبەر لە مووسڵ .

با ئەوەش بۆی، من کەسێکم حەزم لە نێو گۆرستانە، هەتاوەکوو سەفەری ولاتان دەکەم، ئەو هەووسە ئەنجام دەدەم، لەبەر شتیکی زۆر سادە، لەو مەزارانەیدا پەیکەر و فۆرم و شەکل و شەمایلی هەندەسی زۆری تیا دایە و وینەیان لێ دەگرم .

گەرامەوێ لای ئۆتۆمبیلەکەم، کابرا هەر سەری لەناو جەرگ و پێخۆلەیی سەیارەکەم دابوو، قۆلیم گرت و هینامە لاوە و وتم: بۆچی ئەو سەیارەیی منە هیندە کۆن و قوور و قورازییە، یا تۆ بازارپەرەمی دەکەیت، لە داخی تۆیش دەبێ لەناوی ببەم... هەروام کرد .